

# Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84581,Porczyński-Zbigniew-Karol.html>  
2023-10-02, 16:53

## Porczyński Zbigniew Karol

PORCZYŃSKI Zbigniew Karol (Charles Zbigniew Carroll-Porczyński) (7 IV 1919, Warszawa – 16 VII 1998, tamże), inżynier chemik, specjalista w dziedzinie materiałów odpornych na wysoką temperaturę. Syn Edwarda, technika kolejowego, i Aleksandry z Borowskich.

Świadectwo dojrzałości otrzymał w 1936 w Technikum Kolejowym w Warszawie. W 1939 ukończył Szkołę Podchorążych Piechoty w Komorowie k. Ostrowi Mazowieckiej. Brał udział w walkach w kampanii wrześniowej, po kapitulacji został wzięty do niewoli, po ucieczce związał się z AK. W 1942 został aresztowany przez gestapo, osadzony na Pawiaku, następnie trafił do obozów w Oświęcimiu i Buchenwaldzie. Po oswobodzeniu, w IV 1945, wstąpił do armii polskiej we Włoszech, a w 1946 wraz z II Korpusem Polskim znalazł się w Anglii. Studiował chemię tekstylną na politechnikach w Leicester i Huddersfield (1946–50). Stopień doktora w zakresie chemii uzyskał w 1953 na uniwersytecie w Leeds na podstawie rozprawy *Niepalność materiałów i produkty spalania*. Fakt uzyskania przez P. stopnia doktora został podany w wątpliwość m.in. przez M. Morkę.

P. prowadził badania nad tkaninami technicznymi i materiałami kompozytowymi na bazie tekstyliów i tworzyw sztucznych o szerokim zakresie zastosowań: m.in. okładzinami hamulcowymi, materiałami raketowymi. Do jego najważniejszych osiągnięć należało zaprojektowanie urządzenia do badania palności materiałów oraz określania produktów spalania (aparatus był wykorzystywany przez laboratoria na całym świecie), a także pokrycie taśmociągów, wykorzystywanych m.in. w kopalniach, środkami niepalnymi, co zabezpieczyło dodatkowo wiele kopalń przed pożarem. Rozwiązanie problemu palności taśmociągów polegało na zastosowaniu trudnopalnego kauczuku chloroprenowego. Zaprojektowane przez niego materiały były produkowane w

British Belting i w Asbestos. P. był kierownikiem laboratoriów doświadczalnych w tych firmach (1953–57).

Inne prace badawcze P. dotyczyły m.in. metod badań włókien nieorganicznych (Filadelfia, USA) oraz badań odporności wysokotemperaturowej materiałów kompozytowych wzmocnionych włóknami i materiałów konstrukcyjnych.

P. uzyskał następujące patenty: ogniotrwałe tworzywo kompozytowe na osłony przejść pomiędzy wagonami kolejowymi (nr P6629/56), niepalne taśmy przenośnikowe dla górnictwa węglowego (nr 854279, P246675/70), metoda wytwarzania ognioodpornego materiału kompozytowego (nr 1082578/75), ognioodporny polipropylen napełniony tworzywem mineralnym (nr 1654731/61), udoskonalona i nowa metoda wytwarzania włókien białkowych z pszenżyta Carolla (nr 1346500/74), udoskonalone metody badań palności materiałów (nr 4372/71), udoskonalenia testowania palności (nr 1356023/72), udoskonalone metody testowania gęstości dymów (nr 18313/71).

P. w 1962 opublikował pracę *Advanced Materials. Refractory Fibres, Fibrous Metals, Composites* (polski przekład: *Materiały przyszłości: włókna ogniotrwałe, włókna metalowe, kompozycje* [kompozyty], Warszawa 1964), będącą fundamentalnym wykładem wiedzy o materiałach odpornych na wysoką temperaturę, istotnym źródłem informacji o tego typu materiałach dla producentów oraz użytkowników. Praca ta została szybko uznana za klasyczną pozycję w chemii materiałów odpornych termicznie.

P. założył firmy, w których pełnił funkcje dyrektora: Textile Improvements Co., Guildford Asbestos Co. Ltd., Carroll Home Improvements Co. Ltd., Astex Publishing Co. Ltd.

P. należał do członków PEN Clubu, Międzynarodowego Stow. Autorów z siedzibą w Londynie, był także członkiem honorowym Międzynarodowego Inst. Włókienniczego w Manchesterze (*Fellow* od 1960, *Companion* od 1998), członkiem honorowym Stow. Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, a w 1990 otrzymał doktorat honoris causa PW oraz tytuł Honorowego Obywatela m.st. Warszawy.

P. otrzymał m.in. następujące odznaczenia: Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal „Zasłużony dla Kultury Polskiej”, Złoty Medal Prymasowski za Zasługi dla Kościoła i Narodu.

P. był także kolekcjonerem dzieł sztuki szkół europejskich. Jego zbiór liczył ponad 400 obrazów i rzeźb. W 1986 przekazał swoją kolekcję narodowi polskiemu (na ręce Prymasa Polski, kardynała J. Glempa) – stał się w ten sposób fundatorem Muzeum Kolekcji im. Jana Pawła II. Wartość artystyczna tej kolekcji oraz autorstwo wielu składających się na nią dzieł są dyskusyjne.

SBTP (B. Kurant, S. Pięta).

*Doktorzy honoris causa Politechniki Warszawskiej*, red. G. Lew, Warszawa 2000; B. Kurant: *Zbigniew Porczyński (1919–1998)*, „Chemik” 2009, t. 62, nr 4; M. Morka: *Kolekcja im. Jana Pawła II. Kompromitacja Kościoła i państwa*, Warszawa 1999; M. Morka, J. Miliszkiewicz: *Kolekcja Porczyńskich – genialne oszustwo?*, Warszawa 1993; „Technika i Nauka” (Londyn) 1999, nr 69 (D. Buck), 2001, nr 22 (R. Chmielowiec).

Marcin Dolecki

[Poprzedni](#)  
[Następny](#)